

Noslēgusies aptauja par Ventas upes apkārtnes iedzīvotāju informētību par ūdens apsaimniekošanas jautājumiem

2011.gada pirmajā pusgadā tika veikts pētījums, lai uzzinātu Ventas upes apkārtnes iedzīvotāju informētības līmeni par ūdens apsaimniekošanas jautājumiem. Pētījumu Latvijā un Lietuvā veica sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS sadarbībā ar Lietuvas pētniecisko kompāniju RAIT Ltd., aptaujājot 505 iedzīvotājus Latvijā (Kurzemes plānošanas reģionā) un 501 iedzīvotāju Lietuvā (Klaipēdas un Telšu apriņķos), vecumā no 18 līdz 74 gadiem.

Pētījuma rezultāti rāda, ka abās valstīs iedzīvotāju informētības līmenis par vides aizsardzības jautājumiem ir ļoti līdzīgs. Piemēram, saskaņā ar pētījuma rezultātiem, Latvijas iedzīvotāji labāk izprot, ko nozīmē laba ūdens kvalitāte nekā Lietuvas iedzīvotāji – 20% Latvijas un 9% Lietuvas aptaujāto iedzīvotāju atbildēja pareizi (laba ūdens kvalitāte nozīmē to, ka ūdens atbilst upes vai ezera dabiskajam stāvoklim, kā arī tajā ir upei vai ezeram atbilstoši dzīvie organismi). Arī par eutrofikācijas problēmām lielākā daļa abu valstu iedzīvotāju ir dzirdējusi (pēc skaidrojuma nolasīšanas to atzīst vidēji 57% iedzīvotāju), lai gan precīzu atbildi sniedza vien 22%. Var izdarīt secinājumu, ka pati problēma ir vairāk zināma nekā termins „eutrofikācija”.

Visbiežāk gan Latvijā, gan Lietuvā iedzīvotāji par ūdens kvalitāti spriež pēc ūdens fizikālajām vai ārēji novērtējamajām pazīmēm. Latvijas iedzīvotāji visvairāk un biežāk kā vienu no sliktas ūdens kvalitātes pazīmēm norāda zilaļģu ziedēšanu (84%) un mazu zivju skaitu (80%), kamēr lietuvieši zilaļģu ziedēšanu min 58% atbilžu, augstāk tomēr ierindojot mazo zivju skaitu (80%) un duļķainu ūdeni (70%).

No cilvēku veiktajām darbībām visnegatīvāk abās valstīs tiek vērtēta rūpniecisko notekūdeņu novadīšana un to radītā ietekme uz ūdeņu kvalitāti – ļoti negatīvi vai negatīvi to vērtējuši 94.9% iedzīvotāju Latvijā un 96.5% iedzīvotāju Lietuvā.

Abu valstu iedzīvotāji pauž ļoti līdzīgus viedokļus par pasākumiem ūdens stāvokļa aizsargāšanai un uzlabošanai, kā būtiskākos pasākumus norādot piesārņoto vietu attīrīšanu (vidēji 96%), kanalizācijas notekūdeņu attīrīšanu pirms to izlaišanas dabā (91%) un aizsargzonu izveidošanu ap ūdeņiem (90%). Savukārt lielākās atšķirības iedzīvotāju viedokļos šajā jautājumā ir par videi draudzīgu mazgāšanas līdzekļu izmantošanu mājāsaimniecībās – Latvijas iedzīvotāji to kā būtisku pasākumu ir minējuši 73% atbilžu, bet Lietuvas iedzīvotāji – 60% atbilžu.

Tomēr salīdzinoši maza daļa iedzīvotāju ir informēti par īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanas plāniem (40%) un upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem (26%). Informētība par īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanas plāniem pieaug, palielinoties aptaujāto iedzīvotāju vecumam un iegūtās izglītības līmenim, kā arī vairāk par tiem zina iedzīvotāji, kuriem ir saistība ar vides aizsardzības jomu. Par upju baseinu apsaimniekošanas plāniem informētības līmenis pieaug, palielinoties aptaujāto iedzīvotāju vecumam.

Aptaujātie Latvijas un Lietuvas iedzīvotāji saņem un gribētu saņemt papildus informāciju par ūdeņu apsaimniekošanas jautājumiem lielākoties tajos masu informācijas līdzekļos, ko jau izmanto – presē (Latvijas iedzīvotāji – 73%, Lietuvas iedzīvotāji – 60%), TV (Latvijas iedzīvotāji – 77%, Lietuvas iedzīvotāji – 60%), radio (vidēji 46%) un internetā (vidēji 44%). Tomēr gana daudz ir arī tādu iedzīvotāju, kas nevēlas saņemt nekādu informāciju – Latvijā tie ir 4%, Lietuvā – 13% iedzīvotāju.

Aptaujātie iedzīvotāji (43%) izrāda interesi arī par iesaistīšanos kādas upes, ezera vai jūras piekrastes apsaimniekošanā, galvenokārt minot savu gatavību piedalīties upju vai ezeru tīrīšanas talkās un tamlīdzīgos pasākumos (91%). Daļa iedzīvotāju labprāt piedalītos arī dažādās diskusijās un semināros netālu no savas dzīvesvietas, jo īpaši ar vides aizsardzības jomu saistītie iedzīvotāji. Savukārt jaunāka gadagājuma iedzīvotāji labprātāk izvēlētos paust savu viedokli, izmantojot internetu.

Pētījuma rezultāti pēc būtības sniedz ieskatu par to, cik daudz no visas pieejamās informācijas ir saglabājies iedzīvotāju apziņā un cik intensīva ir kādas problēmas/ tēmas apspriešana. Intensīvāki informatīvie materiāli presē un televīzijas raidījumos sasniegtu ļoti lielu daļu iedzīvotāju abās valstīs. Tas nozīmē, ka dažādām valsts un arī nevalstiskajām organizācijām ir jāturpina darbs pie iedzīvotāju informēšanas par būtiskiem vides aizsardzības jautājumiem, aicinot arī pašiem iedzīvotājiem iesaistīties praktiskos pasākumos.

Pētījums tika veikts projektā „Pārrobežu sadarbība Ventas upes baseina apgabala dabas vērtību apsaimniekošanā”, ko atbalsta Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2007.-2013.gadam. Plānotais kopējais budžets ir 426 675.47 EUR (299 869.23 LVL), 85% no tā ir Eiropas Reģionālā attīstības fonda finansējums.

Projekta īstenošanas laiks – no 2011.gada 1.janvāra līdz 2012.gada 30.jūnijam.

2011.gada 1.augustā

Informāciju sagatavoja:

Linda Fībiga

Projekta koordinatore

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

Tālr. 67032016

linda.fibiga@lvvmc.lv